

Štev 6.

V Ljubljani, 15. junija 1937.

Leto 54.

Vseбина: Nove kulturne rastline in še kaj. — Turščična ali bulava snet. — Pašniško vprašanje na Kočevskem. — Nekaj o oskrbovanju mladega sadnega drevja. — Tudi pri sadjarstvu računajmo. — Ali je potrebno obrezovati sadna drevesa? — Fitopatološki pregled drevesnic in vrtnarij. — Kako se ohranijo vina mlada? — Vzroki, ki povzročajo grenkobo pri mleku. — Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir. — Notranja oprema kokošnjaka. — Obnova čebelnih matic. — Ogrodje nemške agrarne zakonodaje. — Zavarovanje delavstva pri poljedelskih strojih. — Bistvo kmetijskega združništva. — Društvene vesti. — Šolske vesti. — Književnost.

Poljedelstvo.

Nove kulturne rastline in še kaj.

Ing. I. Zaplotnik.

Pogostoma naletimo na kmetovalca, ki želi od nas imeti informacije o kulturnih rastlinah, ki jih pri nas ne gojimo, in nasvete ter navodila, kako naj te rastline goji, da bo imel več uspeha. Navadno so to ljudje, ki so prebrskali kako nemško knjigo o pridelovanju rastlin (specialno poljedelstvo), zlasti starejšega datuma in ki upajo, da jih bodo rešile rastline, ki jih dotična nemška knjiga vsaj omenja, če jih že ne hvali. Ne pomislijo pa, da je vsaka tovrstna dobra strokovna knjiga res dobra samo za tiste ali približno enake razmere, na katerih izkustva se upira in za katere je pisana. Čim pa so glavni činitelji rastlinske rasti takega okolišča bistveno različni od rastnih činiteljev pokrajine, za katero je bila knjiga napisana, ne moremo več njenih naukov v celoti prevzeti; oni veljajo samo v toliko, v kolikor so činitelji rastlinske rasti ostali nespremenjeni. Vzemimo dva primera! V naših sadjarskih knjigah, ki niso baš slabe in nepopolne, ne najdemo ničesar o vzgoji citrón, pomorancev, smokev, oljk, datljev itd. V naših poljedelskih knjigah in spisih prav tako ne najdemo obširnih opisov lupine, gabeza, kravjega ohrovtca, raznih zmesi repice in gorčice za zeleno krmo itd. Toda, kakor na eni strani molče uvidevamo in priznavamo, da poglavja o agrumih (limone in pomorance) z lahkoto pogre-

šamo, tako se na drugi strani najdejo nekateri, ki mislijo, da je zaostalost z naše strani, če nismo prevzeli od severnjakov prav vsega, kar so oni poskusili. Nekateri z naslodo iščejo po cenikih večjih semenskih trgovcev posebnosti. Ne pomislijo pa, da je trgovec take stvari uvrstil v svoj cenik bolj zato, da je cenik videti popolnejši, kakor radi važnosti dotične rastline.

Navadno motijo ljudi nekatere rastline, ki jih na severu pridelujejo in uporabljajo za krmo in druge rastline, ki jih severnjaki gojijo in uporabljajo za tzv. zeleno gnojenje. Pri presoji vrednosti, ki jo imajo te rastline za nas, sta važni predvsem dve okolnosti in sicer vremenske razmere in kakovost tal.

V Sloveniji, kakor po celi Jugoslaviji uspeva v vseh nižjih legah vinska trta, in povsod, razen v gorskih krajih, dozoreva koruza. V Nemčiji uspevata ti rastlini samo v jugozapadnih predelih — vsa ostala Nemčija nima vinske trte in ne goji koruze za seme. Res se mnogo trudijo s koruzo tudi v nevinorodnih okoliših — toda cilj jim je, pridelati koruzo vsaj za silažo, torej napol zrelo koruzo. Verjetno pa je, da so njihovi naporji vredni večjega in višjega cilja. Jasno je, da mora pokrajina, kjer ne uspevata vinska trta in koruza, za svoje potrebe iskati čisto drugih kulturnih rastlin, kakor pa

pokrajina s podnebjem, primernim za vinsko trto in koruzo. Iz tega izhaja, da je in mora biti izbor krm-skih rastlin v dveh tako različnih pokrajinah bistveno različen.

Pri nas z uspehom pridelujemo številne krm-ske rastline, bodisi kot okopavine, bodisi kot enoletne ali večletne njivske posevke. Tako imamo peso, korenje, repo in v hladnih legah kavljjo; potem ozimno in jaro grahorico v zmesi z raznimi žiti in zeleno koruzo; nato inkarnatko, črno deteljo, lucerno in še nekatere druge detelje, ki jih navadno dodajamo raznim mešanicam; in končno kakih deset vrst raznih trav. Iz teh nekoliko vrst detelj in trav si lahko sestavimo poljubno mešanico, tako z ozirom na kakovost tal, kakor tudi z ozirom na trajnost same mešanice. Med vsemi temi krm-skimi rastlinami je toliko izbire, da morajo res biti čisto izredne okoliščine, če ne najdemo zanje nič primerne. In če so okoliščine že tako izredne, bo navadno kazalo stvar prijeti z druge strani; drugačno, primernejše kolobarenje ali pa izboljšanje in zložba zemljišča bodo najbrž vodili bolj gotovo k uspehu, kakor pa iskanje kakih novih, čudodelnih rastlin. Potem pa: brez skrbne obdelave in zadostnega gnojenja ne dajo zadovoljivega pridelka niti naše navadne rastline, druge pa še manj!

Precej podobna se mi vidi tudi stvar z lupino in zelenim gnojenjem. Tudi od lupine marsikdo pričakuje doberot, ki mu jih ona ne more dati. Okoliščine, ki so lupini pripomogle do njenega slovesa pri nas le redko najdemo. Do popolne veljave prihaja

lupina na slabih peščenih zemljah, kjer kolikor toliko dobro uspevata le rž in krompir, ne pa tudi druga žita, okopavine in detelje. Tam zavzema lupina mesto detelje, da zbira zračni dušik. Ker je ves pridelek za krmo manj uporaben, ga podorjejo in tako lupina nadomešča do gotove mere tudi hlevski gnoj. Pri nas najdemo take razmere prav poredko. Večinoma povsod uspevajo detelje, bodisi ena ali druga vrsta in detelje nam dajo gotovo več haska, kakor pa lupina. One zbirajo dušik, ki ostane v zemlji in dajo točno in vse-

stransko dobro uporabno krmo. Če pomislimo, da potrebujemo za posev enega hektarja najmanj 200 kg semenske lupine in da nam jo prodajalec računa tudi po 8.— Din za 1 kg, najdemo, da je ta stvar veliko dražja, kakor pa je vredna. Za ta denar si lahko kupimo ustrezno količino vsakega drugega semena, nekaj pa še ostane za nabavo gnoj, bodisi hlevskega, bodisi umetnega. Za nameček pa bomo imeli vsestransko uporaben pridelek. Zato se z lupino ne bomo begali, kjerkoli more kaj drugega rasti.

Znano je, da se razširjajo žitne sneti z zrnjem. Pri koruzni ali bulavi sneti pa imamo opravka z zajedavcem, ki prezimi v zemlji, torej ne na zrnju. Iz trosov, ki so padli na zemljo, se razvije glivičasta tkanina, ki proizvaja troske (sporidije). Kjer je torej stala po bulavi sneti bolna koruza, tam je tudi zemlja okužena, kar je zelo važno vedeti za vsakega poljedelca.

Organske snovi v zemlji, kot svež hlevski gnoj in gnojica, olajšujejo glivici saprofitično življenje. Vidimo torej, da živi glivica tudi saprofitično, kar je pač važno dejstvo, ker se ravno po načinu življenja in okuženja loči od drugih žitnih sneti.

Verjetno je, da prenašamo bolezen tudi z zrnjem, toda gotovega še o tem ne moremo ničesar trditi. Poskusil sem sicer že zrnje okužiti s trosi te sneti, a izsledki so bili negativni. Prav lahko pa je mogoče, da pride z okuženim zrnem glivica v zemljo in povzroča šele pozneje obolenosti rastline, vendar pa razkuženje semena, kot premalo sigurno, ne priporočamo.

Iz opisanega razvojnega načina bulave sneti pa vidimo tudi zelo važen razloček napram drugim žitnim snetem. **Glivica bulave sneti ne okuži kalčka in ne raste v notranjosti z rastlino, dokler ne doseže klasja, ampak vsaka bula nastane po posebni okužbi, ko je že rastlina precej odrasla.** Bulava snet povzroča torej povsem krajevno obolenje koruzne rastline.

Po živlenskem načinu zajedavca moramo tudi ubrati ukrepe v obrambne in zatiralne namene proti njemu. Taki ukrepi bi bili:

1. Ne sadimo koruze za koruzo na isti njivi in tudi ne preblizu polja, kjer je bila koruza prejšnje leto.
2. Ogibajmo se gnojenja s svežim hlevskim gnojem in zalivanja s preveč gnojnice.
3. Okapati in osipati moramo koruzo tako, da ne ranimo rastlin.
4. Vsako bulo sežgimo, predno je dozorela, ker s tem uničimo trose.

Turščična ali bulava snet.

Ing. R. Sturm.

Čim intenzivnejše gojimo kako kulturno rastlino, tem nevarnejši postajajo za njo rastlinski in živalski zajedavci. To dejstvo nas sili, da posvečamo boleznim in škodljivcem koruze vso pozornost. Izmed škodljivcev koruze so nekateri le krajevnega pomena n. pr. vrane, fazani, jazbeci, gosenice itd. V splošnem pa sta zelo nevarna škodljivca **koruzna snet** in **koruzna večša**.

Turščično ali koruzno snet povzroča glivica *Ustilago zeae* (maydis, ki spada med oprtotrose glive. Bolezen spoznamo že po svoji zunanosti na napihnjenih s črnim prahom napolnjenih bulah (mehurjih).

Že v zgodnjem poletju opazimo na koruzi okrogle bule, ki so prevlečene s srebrnobelkasto kožico, ki pozneje razpoči, da se črni prah razprši. Take bule razne velikosti najdemo na vseh nadzemnih delih koruzne rastline in je videti, da zavisi njih posamezna velikost od dovajanja hranilnih snovi v rastlini sami. Na moških cvetih se razvijejo bule le do velikosti graha ali fižola, na listnih rebrih in na višjih delih stebela pa dosežejo že velikost krompirja. Največje bule pa najdemo spodaj na stebelu in pa na storžih, kjer dosežejo tudi velikost otročje glavice. Bolezen spremeni ali cel storž v eno samo snetljivo bulo, ali pa se razvije snetljivost v posameznih zrnih. Napaden storž je izgubljen. Škoda, ki jo povzroča koruzna ali bulava snet, cenimo po napadenih delih rastline in po velikosti snetljivih bul. Bolezen na stebelu vpliva na pridelek in sicer, če je nad storževim nastavkom bolj kakor pa, če se je pod njim pojavila. To je povsem razumljivo, ker prestreže glivica za svoj razvoj asimilate, ki jih dovaja rast-

lina iz listov dozorevajočim storžem in zrnju.

Podnebje ne vpliva bog ve kako na bulavo snet. Pač so nekateri znanstveniki mnenja, da jo suho vreme pospešuje. Značilno pa je za pojav bolezni, da nastopa na posameznih poljih močnejše in še na teh v zelo menjajočem obsegu.

Dozorele bule vsebujejo na milijone trosov, ki jih raznaša veter. Ako pade tak tros na kako drugo koruzno rastlino skali in se prerije, dokler je še ta mlada in nežna, skozi tenčico v notranjost. Rastlina je okužena. Zato so pa tudi zgodaj dozorele bule velika nevarnost za sosedna, še ne okužena koruzna polja. Tudi okuženje storžev se izvrši na enak način. Trosi iz zraka padejo na brazdič ženskega cveta, kjer izkalijo in prodre glivica nato potom mešička v notranjost osemenja, kjer pretvori storž v eno veliko snetljivo bulo, ali pa del zrnja v sorazmerno manjše mehurje. Okuženje se pa lahko izvrši tudi na starejših rastlinah in njenih delih, če so ranjeni bodisi zaradi nerodnega obdelovanja (okapanje in osipanja), bodisi po toči.

Kako se izvrši prvo okuženje in kako prezimi gliva?

Travništvo in pašništvo.

Pašniško vprašanje na Kočevskem.

Inž. Schneider - inž. Sadar.

Na Kočevskem ni naravnih planinskih pašnikov nad gozdno mejo. Živina bi lahko našla obilo letne pašne na obsežnih pašnikih, ki so pa danes deloma kamenite, deloma z brinjem, vresjem, dračjem, grmičjem

in s kislimi travami poraščene kraške puščave. Živina se pase dnevno po 10—11 ur na tej apnoviti pustinji, trpi žejo, ker ni nobenih napajališč, ne žre zastran tega in se vrača trudna in lačna domov, kjer jo mora

gospodar krmili v hlevu. Pri tem se izgubi po pašnikih mnogo gnoja, ki bi sicer dvignil rodovitnost njiv in travnikov. Korist in donos teh pašnikov je zatorej malenkosten.

Temu bi se dalo odpomoči. Nedobičkanosen način pašnarjenja bi se lahko z malimi stroški izpremenil v dobičkanosnega. Seveda to ne gre brez dela in truda. Najprej bi se morale današnje gmajne počistiti; iztrebiti in izkrciti bi se moralo vse, kar na pašnik ne spada. Čisto travišče bi se moralo nato razdeliti v ograde, čredinke. Opustiti bi se torej moral današnji način paše pod nadzorom pastirja, pri čemer si živina sama išče hrane po celem pašniku, in morala bi se vpeljati paša v ogradah, čredinkah, vezana na stalno menjavo čredinkov. Za vsak čredinek bi se morala ograditi tolikšna površina pašnika, da bi zadostovala za pašo vse živine v vasi za dobo 6—7 dni. V tem času bi živina travo v ogradi dodobra popasla, potem bi prišla v sosedni čredinek. V opuščeni čredinki bi imela trava mir in bi lahko nemoteno rastle in porastle do višine, ki bi zopet zadostovala za krmo. Če se namreč živina pase vedno po celem pašniku, tedaj sproti popase vse mlade poganjke trave, ki so vsekakor nežnejši in boljši od stare trave ali celo od raznih manjvrednih zelišč, ki rastejo po pašnikih v manjši ali večji množini. Tako nastajajo na pašniku prazna mesta, prezgodaj odgrizene rastline ne morejo več rasti in sploh oslabijo in propadejo. Kratkotrajno: dobre krmilne rastline oslabijo, ker se ne morejo razmnožiti, okrepijo in nad mero se pa razmnožijo in razširijo manjvredne rastline in plevel, ki jih živina pušča na miru.

Živina bi smela priti na znova obraslo travišče v ogradi šele tedaj,

ko bi trava zrastle dobro pest visoko. Kakor hitro bi jo pa živina objedla na dolžino 4 cm, bi morala živina zopet iz ograde ven. Tedaj sončni žarki ne bodo padali na golo zemljo in jo izsuševali, nasprotno: rastline bodo sončno toploto lepo izkoriščale za svoj ugoden razvoj, odpadajoči deli bodo prhnili v humus, v zasenčeni zemlji se bo ugodno razvijalo tisočero nežnih in drobnih bitij, ki spravljajo zemljo v godno stanje in na vse zadnje bo rast trave bujna in nagla.

Popasena ograda mora imeti torej toliko časa mir pred objedanjem in teptanjem, da postane trava za pašo zrela. Zato je potrebno ograditi toliko oddelkov, da se bo z njimi lahko kolobarilo. Koliko časa bodo morala travišča v ogradah počivati, je odvisno od tega, s kakšno hitrostjo odganja trava. Na kočevskih pašnikih, na tako izmozgani zemlji kakor je sedaj, ne poraste trava za več kakor za 1 cm na dan v zgodnjem poletju, v polnem poletju komaj za 0,8 cm, v poznem pa le za 0,6 cm na dan. Ker smo ugotovili, da mora biti za pašo prikladna trava najmanj 19 cm dolga, ker mora ostati najmanj 4 cm visoka strn, mora imeti vsaka ograda v zgodnjem poletju najmanj 15 dni mir, v polnem poletju 20 dni, od sredine avgusta dalje pa najmanj 25 dni. Če naj živina ostane v vsaki ogradi en teden, tedaj potrebujemo v zgodnjem poletju 3, v polnem 4, v poznem pa 5 oddelkov (ograde, čredinke). Splošno bomo torej napravili 5 ograde, v dveh od teh bomo v zgodnjem poletju kosili seno, v polnem poletju pa v eni. V poznem poletju ne bomo mogli kositi v nobeni ogradi, ker bomo vseh pet oddelkov rabili za pašo.

(Dalje prihodnjič.)

Sadjarstvo.

Nekaj o oskrbovanju mladega sadnega drevja.

Lojze Sotler.

(Konec.)

Deblo nosi drevesno krono ter posreduje med njo in koreninami pri dlovanju in izmenjavi hranilnih snovi. To funkcijo more uspešno vršiti le zdravo, dobro razvito deblo, kki naj bi bilo iz estetskih ozirov vedno tudi lepe, ravne rasti. V dossega tega je mnogokje neobhodno potreben dober drevesni kol, ki pa mora služiti drevesu res kot opora — in ne narobe, kot je to tu in tam

videti. Na kol privezujemo drevo kakih šest let po sajenju, dokler ni deblo že dovolj razvito, da ne rabi več opore. Na dvoje pri tem ni pozabiti: prvič, da drevesni kol vzdrži najmanj šest let, drugič, da je drevesna vez po načinu izvedbe in po trajnosti vedno v redu.

Pri posameznih drevesih opažamo večkrat, da so debela prav slabotna v primeri s kronami, ki so nesoraz-

merno močne rasti. Kje tiči vzrok temu pojavu? V nenormalnem razvoju kože na deblu, ki se ne more raztegniti primerno rasti in potrebam drevesne celote. Taka drevesa pozneje kaj rad polomi vihar ali omagajo pod pezo snega ali lastnega plodu. Sigurna odpomoč je v takih slučajih v takozvanem **puščanju**. Lub debela prerežemo (najbolje na senčni strani drevesa) od vej do tal; po potrebi to ponovimo. Pravi čas za to operacijo je aprila, maja. Deblo si bo na ta način kmalu opomoglo in doseglo primerno skladnost z drevesno krono.

Drevesno deblo pa ima tudi neprijatelje, od katerih je pač zajec eden najhujših. Škoda, ki jo povzroča ta nepridiprav, more biti ogromna. Razni so načini, da zavarujemo drevesni nasad pred dolguhežem. Praktične skušnje so me uverile, da so še najboljše tako imenovane drevesne košare, s katerimi obdamo debela. Varovati pa moramo debela mladih dreves tudi pred poškodbami po domačih živalih. Če pride kljub temu do poškodb, je treba nastale rane na deblu obrezati ter nato prevleči s cepilnim voskom. Večje rane naj bi se vrhu tega še obvezale. — Od mrčesa, ki ogroža debela, je treba imenovati nevarnega škodljivca vrbarja ali lesnega črva, ki ima skoraj mazinčevo debelost. Spoznamo ga po značilnem soku, ki se izceja pomešan z žaganjem iz debela. V večini primerov ga bomo uničili s kosom žice, ki jo porinemo v rov. — Da moramo odstraniti sproti vodne poganke na deblu, je na dlani.

Vzgoji **drevesne krone** moramo posvetiti še prav posebno pažnjo, saj zavisi od pravilne oskrbe v prvih letih po sajenju ne samo rodovitnost in kakovost sadja, nego tudi odpornost drevesa proti elementarnim poškodbam. Ob saditvi ima drevo navadno poleg vrhnje veje ali voditeljice še pet stranskih vejic, katere skupno tvorijo drevesno krono s prvim vejnim vencem. Če bi pustili vse te vejice kar neovirano rasti, bi opazili, posebno pri bujno rastočih drevesih, čedalje večjo neskladnost v rasti posameznih vej. Dočim se voditeljica z višje stoječimi vejami prekomerno močno razvija, zaostajajo spodnje veje očitno v razvoju. Podobno se godi tudi s stranskimi poganki vodilnih vej. Tako pride, da ostanejo glavne veje v spodnjem delu krone tanke, slabe, cel vrh pa se grdo, šviglasto izobliči. Nujno potrebno je, da umen sadjar tukaj posreduje s primernim obrezovanjem. Kot pravilo pri vzgoji krone

velja: **pravilno razvite in usmerjene veje naj tvorijo skupno z vejo-voditeljico vrh lepe piramidne oblike.** Da to dosežemo, bomo primerno skrajšali močno rastoče stranske vejice z voditeljico vred, dočim obrežemo slabše razvite spodnje veje manje ali jih pustimo celo neprirezane. Stranske veje obrežemo praviloma ob očesu, ki je obrnjeno nazven, le pri vrstah s povešeno rastjo storimo to ob navznoter obrnjenemu očesu. Vejo-voditeljico pa obrežemo nad sločino prejšnjega leta ter jo pustimo nekaj daljšo od stranskih vej. Tudi stranske poganke iz glavnih vej nekoliko prikrajšamo. Iz njih se razvije pozneje rodni les.

Drugo ali tretje leto po sajenju, ko je dobro razvit že prvi vejni venec, narežemo drugega. V ta namen prikrajšamo voditeljico v višini 50—60 cm nad prvim vejnim vencem na 5 do 6 dobro razvitih očesc; obenem skrajšamo vstrečno tudi stranske veje. Po istih načelih zamoremo

vzgojiti drevesu še tretji vejni venec. Krone dreves, tako oskrbovane in vzgajane, bodo lepo oblikovane, glavne veje bodo v spodnjem delu dovolj močne in pravilno usmerjene, med lesnimi in rodnimi poganki vlada skladnost in proporcionalnost. — Koščičasto sadje vobče obrezujemo manje, enako tudi orehe.

Z vzgojo pravilno oblikovane krone seveda še dolgo ni vse doseženo. Obstaja vrsta nadaljnjih nalog. Omenim naj izredčevanje pregosto stoječih vej in pogankov; le tako pridejo ostale (potrebne) veje do zraka in svetlobe. V drevesnih kronah se rado vgnezdijo tudi nebroj škodljivcev in bolezn; treba je opozoriti zlasti na razne listnate uši, ki so včasih tako pogubne za mlado drevje. Ne puščajmo jih v nemar; le s splošno in sistematično izvedeno pokončevalno akcijo bomo odvrnili od sebe škodo, ki ponekod naravnost ogroža interese sadjarske panoge.

Glede nasveta, ki ga podaja pisec zgoraj navedenega članka, da naj banska uprava v bodoče daje podpore za napravo Theobaldove brözge namesto arborina, si dovolim o Theobaldovi brozgi uporabiti besedilo iz najnovejše knjige „Škropljenje sadnega drevja“, ki jo je to leto izdalo Sadjarsko in vrtnarsko društvo. Pisec te knjige, priznan sadjarski strokovnjak gospod ravnatelj Priol piše na strani 22.:

„V splošnem velja glede učinka Theobaldove zmesi isto, kar je bilo povedano pri apnenem beležu. Zato je v sodobnem sadjarstvu tudi to škropivo le podrejene važnosti in bi ga upoštevali kvečjemu za zatiranje mahu in lišajev v nasadih, kadar iz kakršnegakoli vzroka ni mogoče izvršiti zimskega škropljenja z drevesnimi karbolineji ali žvepleno-apneno brozgo.“

V članku gospoda Vardjana pa med ostalim berem:

„Uporabljati je škropilnice, ki imajo samodelno pripravo za mešanje (Theobaldove brozge), ker se apno rado useda.“ Kolikor sem poučen, je banska uprava nakupila in razdelila arborin prvenstveno tam, kjer je nevarnost zaradi ameriškega kaparja, ki je najnevarnejši škodljivec sadnega drevja na svetu. Tega škodljivca ne bi mogli s Theobaldovo brozgo nikdar uspešno zatirati.

Znano je, da krije banska uprava do polovice stroškov za nakup vseh odobrenih sredstev za zatiranje sadnih škodljivcev in bolezn. Kolikor mi je znano, ni bila v zadnjih letih nobena tozadevna prošnja negativno rešena.

Kar se tiče biljobra, ki ga pisec hvali kot cenejše in boljše sredstvo od arborina, moram o tem sredstvu omeniti le to, da je družba, ki prodaja biljobran priredila v Sloveniji na lastne stroške mnogo teoretičnih in praktičnih tečajev o škropljenju drevja z biljobranom. Uspeh te propagande za biljobran je bil le-ta, da je v celi Sloveniji nakupilo to zimo le eno edino združenje sadjarjev nekaj biljobra, ki je v ta namen zaprosilo bansko upravo, da ji podeli podporo za kritje polovičnih nabavnih stroškov. Banska uprava je tudi to podporo odobrila.

Znano mi je, da so vsa naša kmetijska združenja, prvenstveno pa podružnice S. V. D. že na čistem, katera sredstva naj uporabljajo za škropljenje sadovnjakov. To je razvidno iz prošnji na banski upravi. Te prošnje nam kažejo jasno sliko, da so arborin, galica, žveplo in tobačni izvleček sredstva, ki so se jih

Tudi pri sadjarstvu računajmo.

A. Flego.

Pod tem naslovom je „Kmetovalec“ dne 15. IV. t. l. na strani 56. objavil članek, v katerem pisec tega članka izreka svojo sodbo o dobavi 8.500 kg arborina, ki ga je banska uprava razdelila sadjarjem za zaščito sadovnjakov. Pisec povdarja, da je preizkušal že domala vsa sredstva za pokončevanje sadnih škodljivcev, ter si iz tega razloga lasti pravico, da svetuje banski upravi, naj tudi pri sadjarstvu računa.

Po mojem mnenju bi se ta članek ne smel objaviti v strokovnem listu, ker prinaša med naše sadjarje le še večjo zmedo o zatiranju sadnih škodljivcev. Za zatiranje sadnih škodljivcev prihaja na trg vedno več novih sredstev tako, da danes kar mrgoli raznih prvenstveno inozemskih izdelkov. Sadjar je ves zbežan in si ne ve pomagati, zato večkrat kupuje sredstva od onega zastopnika, ki ga zna z lepimi besedami pridobiti za svojo kupčijo.

Banska uprava je leta 1933 spoznamo s kmetijsko poskusno in kontrolno postajo v Ljubljani ter banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru izdala lepak o škropljenju sadnega drevja. S tem lepakom je banska uprava razčistila veliko zmešnjavo glede uporabe sredstev za zatiranje škodljivcev in bolezn na sadnem drevju. V letošnjem letu je banska uprava v posebni okrožni-

ci ponovno podala smernice za škropljenje naših sadovnjakov. Obenem je banska uprava nakupila 8.500 kg arborina za zimsko škropljenje, ter 700 kg apnenega arzenata kot dodatek 2% žveplenoapneni brozgi oziroma $\frac{1}{4}$ do $\frac{3}{4}$ % raztopini modre galice za poletno škropljenje. Z nakupom teh sredstev za škropljenje drevja, ki jih je banska uprava brezplačno razdelila in s tozadevnimi navodili o škropljenju je banska uprava jasno pokazala, katera sredstva naj naši sadjarji uporabljajo za zaščito svojih sadnih dreves.

Pri mojih predavanjih me sadjarji pogosto vprašujejo, kako bi svoje sadovnjake uspešno škropili. Na ta vprašanja odgovarjam sledeče:

„V ta namen uporabljajte zaenkrat le štiri glavna sredstva t. j. drevesni karbolinej, modro galico, žvepleno-apneno brozgo in apneni arzenat.“

Ta sredstva se razen arzenata doma izdelujejo; žvepleno-apneno brozgo pa pripravlja naš kmet sam doma. Za zimsko škropljenje uporabljajmo prvenstveno drevesne karbolineje vsaj vsako tretje leto. Za poletno škropljenje uporabljajmo redno vsako leto modro galico ali 2% žvepleno-apneno brozgo, ki jim dodajmo okrog $\frac{1}{4}$ kg apnenega arzenata na 100 l. Ta sredstva so enostavna in uspešna ter z ozirom na to tudi po ceni.

naši sadjarji splošno oprijeli za zatiranje škodljivcev in bolezni.

Sadjarji, zaupajmo banski upravi, da bo po svojih najboljših močeh in s skromnimi krediti tudi v naprej nakupovala le najboljša sredstva, kakor je to napravila letošnje leto v korist našega sadnega gospodarstva.

Opomba uredništva. Debata o umestnosti uporabe raznih zatiralnih sredstev v sadjarstvu spada brezdvomno le v strokovni list. Zato smo tudi objavili članek pod gornjim naslovom, ali smo ob enem opozorili g. pisca odgovora, kot sadjarskega strokovnjaka, na ta članek in ga zaprosili za njegovo mnenje. Smatramo, da s takšnim postopkom nismo povečali zmedo glede zatiralnih sredstev, temveč da smo nasprotno s to debato nudili našim čitatelcem jasnost v tem vprašanju.

Ali je potrebno obrezovati sadna drevesa?

(Poizkusi na Danskem.)

V letošnji 3. številki „Agronomskega glasnika“ čitamo članek pod tem naslovom, ki ga je napisal g. dr. M. Korič. Vsled njegove zanimive vsebine ga našim sadjarjem podajamo v prepisu.

„Obrezovanje sadnega drevja, zlasti velikega in starega, spada med najtežje in najbolj komplicirano delo v sadjarstvu, a po sadjarskih knjigah zahteva mnogo proučevanja in znanja. Zato nekateri sadjarji kot na pr. Gancher, posvečajo v svojih knjigah največji del obrezovanju in ga tolmačijo do najmanjše podrobnosti.

Večina sadjarskih problemov rešujemo po dolgoletni izkušnji, vsled česar niso sadjarji nikoli istega mnenja. Nekdaj je bilo tako tudi v poljedelstvu, dokler se niso uvedli natančni primerjalni poljski poizkusi, ki nam na tehnični in s številskimi podajajo točne rezultate in podatke. Po natančnem poizkusu ni več mnogo debate, ker so številke najbolj konkretne in edina pozitivna znatnost. Baš vsled tega, ker v sadjarstvu ni bilo natančnih primerjalnih poizkusov, imamo različna mnenja, dolge in ostre debate, a mnogi problemi ostanejo še vedno nerešeni, ker rešiti bi se mogli samo z natančnimi primerjalnimi poizkusi večih let.

Baš to, ker ima strokovna literatura tako malo rezultatov poizkusov s sadnim drevjem, a pri nas se nahajamo pred osnovanjem sadjarske poizkusne postaje, me je privedlo do tega, da poročam zanimive poizkuse, izvedene na Danskem, na raznih poizkusnih postajah, v času od l. 1911.

do 1934. z obrezovanjem jabolčnih dreves. Ti poizkusi so publicirani v uglednem danskem časopisu „Tidskrift for plantearl.“ (Nadaljev. sledi.)

Fitopatološki pregled drevesnic in vrtnarij.

V smislu banove naredbe o zatiranju kaparja San Jose od 25. aprila 1936. Službeni list št. 290/43 se bo tudi letos izvršil fitopatološki pregled vseh drevesnic in vrtnarij v Dravski banovini, ki se bavijo z vzgajanjem in razpečevanjem sadnih sadik in okrasnih rastlin. Zato se pozivajo vsi lastniki in zakupniki drevesnic in vrtnarij, da prijavijo za pregled do 25. junija t. l. svoje drevesnice in vrtnarije **Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani** ter istotja pošljejo do 25. junija znesek za stroške pregleda. Prošnja za pregled mora biti kolekovana z Din 10.—. Priložiti pa je še državni kolek Din 20 za potrdilo pregleda.

Znesek za stroške pregleda znaša do 1 ha površine Din 80.—, za vsak nadaljni načet ha pa prav tako Din 80.—. **Opozorja se, da je gornji znesek preračunan za pravočasno prijavljene drevesnice in vrtnarije, ki se bodo pregledale v skupinah, da**

bodo stroški čim manjši. Prepozno prijavljene drevesnice in vrtnarije bodo morale nositi same vse stroške pregleda, ki bodo mnogo višji od gornje pristojbine. Drevesničarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva lahko vloži skupno prijavo za vse svoje člane, stroške pregleda pa plača vsak član za svojo drevesnico posebej.

Pregled šolskih drevesnic se bo vršil v smislu rešenja g. ministra za kmetijstvo od 17. maja 1937. br. 20810/II na državne stroške.

Vprašanje 12: Kako naj napravim iz sladkih jabolk dober in trpežen sadjevec? — (I. G. iz Sv. D.)

Odgovor: Iz sladkih jabolk samih je nemogoče napraviti trpežen sadjevec iz enostavnega razloga, ker takemu sadjevcu manjka potrebna kislina, brez katere se sadjevec ne drži in prav kmalu počrni in je vsled tega tudi neprijetnega okusa.

Da bo sadjevec iz sladkih jabolk dober, trpežen in stanovit, je potrebno, da se pri mešanju pri predelavi sladkim jabolkom najbolje enako množino kislinskih jabolk, kakor so: bobovec, zimska parmena, razne renete, pisani kardinal, trierski moštnik itd.

Ing. Z.

Vinarstvo in kletarstvo.

Kako se ohranijo vina mlada?

Ing. Sergij Goriup.

V zadnjih letih zahtevajo odjemalci predvsem mlada, sveža in rezna vina, in to ne samo namizna vina, temveč tudi ona v steklenicah. Dobra in zdrava starina se ne ceni več po zaslugi. Ni čudno tedaj, če se toči predvsem mlado vino in se tako tudi polni v steklenice kljub nevarnosti, da se bo v steklenicah kalilo. Zato je nastalo med vinogradniki zanimanje za vprašanje, kako ohraniti vina mlada, na kar bom skušal načelno odgovoriti, široka praksa pa naj pokaže, v koliko se iznešene misli v naših razmerah lahko porabijo.

Najceneje in brez vseh umetnih posegov se ohranijo vina mlada in sveža s kasnim pretakanjem, opustitvijo vsakega odvišnega zračenja, hranjenjem vina v velikih sodih v hladnih kletih in rednim zalivanjem vina.

Vsako pretakanje vina ob pristopu zraka pospešuje zorenje in staranje vina in je zvezano z izgubo ogljikove kisline in buketnih snovi. Zato je treba praktično ugotoviti, ali ne bi bilo za naše razmere koristno pretakati zdrava vina do jeseni le enkrat in to v marcu. To velja zlasti za vina v dobrih in hladnih kletih, ki imajo dovolj zdrave kisline. Ne-

varnosti zavrelke in drugim vinskimi boleznim se vesten kletar lahko izogne z vzorno čistočo, z razsluzenjem moštov iz gnilega in blatnega grozdja in z zmernim žveplanjem, vino pa ostane pri takem postopku dalj časa mlado, zlasti ako se sode redno doliva, s čimer se onemogoči neposredno delovanje zračnega kisika na vinsko površino.

Vino naj se hrani v velikih sodih, ker v njih dopušča poroznost ali luknjavost lesa na enoto vina relativno manjši učinek zraka kot v malih sodih in je zato staranje vina bolj počasno. Prvenstveno naj se uporabljajo sodi iz gostega lesa, predvsem hrastovi, ki dovoljujejo od vseh vrst lesa najmanjšo izmenjavo plinov, vsled česar je tudi osušek vina sorazmerno majhen. Ako naj se delovanje zračnega kisika popolnoma onemogoči in staranje vina še bolj prepreči, se po prvem pretakanju lahko uporabljajo tudi parafinirani ali venturirani sodi.

Vinski trgovci imajo za ohranitev mladostnega značaja v vinu poseben postopek. Takoj po končanem vrenju filtrirajo vino skozi asbestno cedilo, na kar ga pustijo v sodih. Preobilno kislino odstranijo z enološko

čistim kalcijevim karbonatom že v moštu ali pa v mladem vinu. Po šestih tednih čistijo vino po Möslingerju, počakajo kakih 8 do 14 dni, da se kalež usede, na kar vino brez pristopa zraka filtrirajo skozi cedilo za razkaličenje (Ekafilter).

V novejšem času se tudi mlada, še nepovrela in nekoliko sladka vina pretakajo v steklenice. Taka, vsled navzoče ogljikove kisline rezka vina, sladkega okusa, so danes zelo priljubljena. Še sladko vino se filtrira skozi navadno asbestno cedilo, na kar se po šestih tednih čisti po Möslingerju. Ko se je kalež usedel, se filtrira brez pristopa zraka skozi Ekafilter, po potrebi se prepoji še z ogljikovo kislino in polni naravnost v steklenice, ki so se sterilizirale z 1% raztopino žveplenaste kisline oz. s čistim alkoholom. Ako se vino ne pretaka v steklenice, se shranjuje v parafiniranih ali venturiranih, močno zažveplanih sodih, kar se pa iz stališča racionalnega vinarstva ne more priporočati.

Uspeh takega postopka pa žal ni vedno siguren. V nekaterih letih in pri nekih vinih, se doseže ž njim popoln uspeh, pri drugih pa se doživljajo razočaranja. Pri vinu iz prezelega ali gnilega grozdja je verjetnost v uspeh naglega čiščenja le majhna. Docela napačno pa je mnenje, da ohrani že samo čiščenje po Möslingerju mlada vina v vseh slučajih bistra.

Včasih skušamo vino pomladiti na ta način, da primešamo že prevrelemu vinu 5 do 10% mošta ali vina, ki smo ga z močnim žveplanjem ohranili sladkega. Tako pomlajeno vino mora pred polnitvijo v steklenice ležati dalj časa v sodu, ker se sicer tudi po filtriranju in čiščenju po Möslingerju, vsled izločevanja vinskega kamna, beljakovinastih snovi in pektina rado skali. Ležanje v sodu lahko skrajšamo, ako postavimo sod na kraj, kjer je vino izpostavljeno temperaturi od 2° C, ki pospeši naglo izpadanje vinskega kamna. Sode je treba žveplati, vino filtrirati skozi asbestno cedilo ter po možnosti čistiti po Möslingerju. Ko se vino očisti, se filtrira brez pristopa zraka skozi Ekafilter v steklenice, izprane z 1% raztopino žveplenaste kisline. Shranjevanje takih vin v sodih zahteva velike natančnosti in čistoče, kljub temu pa ne izključuje možnosti, da se vino vsled delovanja škodljivih bakterij pokvari.

Važnejše še od opisanega postopka je za naše vinogradnike osveženje vina s pomočjo prevretja ali prekipavanja. V to svrhu se vlije stari-

kavo vino na svež trop od zdravega, pečlanega grozdja, ki se je naglo obdelalo in samo enkrat iztisnilo. Na tropu ostane vino le kratek čas, 6 do 12 ur, ker bi sicer dobilo previsoko barvo, na kar se pretoči v nezažveplan sod ter se mu doda še na vsak hl 1 liter burno kipečega, zdravega mošta ali pa čistih kultur kvasnic. Pri prevrenju naj se posebno pazi na ugodno vrelna toploto, ker je prevrenje vina vsled prisotnosti večjega odstotka alkohola že otežkočeno.

Vino lahko osvežimo tudi z ogljikovo kislino. Ogljikova kislina da vinu nekaj svežega in reznega, kar porabniki danes tudi zahtevajo. Ogljikova kislina se lahko doda mlademu, pa tudi staremu vinu. Mlada vina so za tak dodatek vedno hvaležna, pri starih vinih pa je previdnost na mestu, ker postane okus starega vina po dodatku ogljikove kisline lahko neharmoničen. Dodatek ogljikove kisline je posebno priporočati pri vinu, ki se je bistrilo po Möslingerju, šlo nato skozi Ekafilter in se nato polnilo v steklenice. Zelo priporočljiva je tudi uporaba ogljikove kisline za vina, ki jih točijo gostilniški obrati. Potrebna količina ogljikove kisline se določi najbolje s poskušnjo vina. Preveč ogljikove kisline napravi vino prazno, vendar pa prevelika količina kletarju ne povzroča posebnih nepravil, ker se pri daljšem ležanju vina ogljikova kislina polagoma izgublja. Večja previdnost je na mestu le pri vinih, ki jih polnimo v steklenice.

Leta 1928. je v „Naših gorica“ priporočal Joško Glaser uporabo ogljikove kisline na ta način, da se v času burnega vrenja sod z moštom s primernimi cevmi spoji s starim vinom, ki ga mislimo osvežiti, tako, da ogljikove kisline ni potrebno kupovati. Ta metoda je za male posestnike prav dobra. Paziti je le, da gre ta cev skozi preluknjano veho soda z moštom, pri čemer ne sme segati v mošt, pač pa mora drugi konec cevi segati precej globoko v vino, ki se prepaja. Ta sod mora biti pri vehi odprt, da presežek ogljikove kisline lahko izhlapi.

Živinoreja.

Vzroki, ki povzročajo grenkobo pri mleku.

Dr. ing. Karel Vrečko.

V zadnjem času se pritožuje prebivalstvo mesta Ljubljane, da dobiva od kmetov in od posameznih prodajalnic mleka, mleko, ki ima grenak okus.

Za dodajanje ogljikove kisline v sodih je firma Delphi v Guntramdorfu izdelala posebne prozorne cevi, s katerimi se ogljikova kislina enakomerno porazdeli v vinu. Tudi firma Schepper na Dunaju ima prav uporabne priprave za prepajanje vina z ogljikovo kislino. Za prepajanje vina med polnjenjem v steklenice je pa dala firma Seitz v promet dobre priprave, ki so zvezane z Ekafiltrom oz. z navadnimi filtri za steklenična vina. S tem aparatom se lahko točno regulira množina dodane ogljikove kisline. Z njim se lahko prepaja tudi vino, ki leži na kaležu, med tem ko se s pripravami za prepajanje vina v sodih lahko prepaja samo že pretočeno vino.

Proizvodnji mladega vina v steklenicah za hiter konzum je treba posvetiti zlasti v letoviških krajih večjo pozornost. Večji slovenski vinogradniki in vinski trgovci naj bi začeli z izdelavo in prodajo „vin v steklenicah“ t. j. mladih, svežih namiznih vin, ki bi bila znatno cenejša kot skrbno šolana, prava „steklenična vina“. Tak način prodaje vina v steklenicah je upeljan n. pr. v Italiji in Franciji. Na žalost ovira trošarinski sistem tozadeven napredek našega kletarstva, ki ne dela nobene razlike med „pravim stekleničnim vinom“ in „vinom v steklenicah“ ter zahteva za vsa vina, ki se prodajajo v steklenicah enako trošarino, ki pa je znatno višja od trošarine za vino, ki se toči iz soda.

Vse prizadevanje vinogradnika in vinskega trgovca naj gre pač za tem, da približa svoj pridelek po kakovosti in značaju željam in potrebam porabnika ter tako doseže zanj čim višjo ceno. Svočas visoko cenjena starina se ne ceni več po zaslugi in burno kipeče današnje življenje se raje odžeja z vinom mladostnega značaja. Zato mora vinogradnik budno zasledovati napredek in nove metode modernega kletarstva glede proizvodnje svežih vin za neposreden konzum, dasi bo za pravega poznavalca ostala zdravilna starina tudi v bodoče najbolj priljubljeno okrepčilo.

Namen tega članka je, opozoriti živinorejce, kakor tudi mlekarne, ki dobavljajo mleko za mesto Ljubljano, kateri vzroki povzročajo, da mleko greni po okusu in kaj vse mo-

rajo ukreniti, da to napako odstranijo.

Vzroki, ki morejo povzročiti, da mleko greni po okusu, utegnejo biti sledeči:

1. Pokvarjena, plesniva in nagnita krma, zlasti ovsena, ječmenova in ajdova slama.
2. Nekatera druga krmila, kakor: grahorica, lupina, praproč, preobilno krmljenje z listi pese in repe, surov krompir, krompirjevi olupki, oljne tropine.
3. Gotove primesi sena in slaba stelja. Seno utegne vsebovati naslednje plevelne rastline: razne zlatice, pasje kamelice, homulice, glen itd.
4. Staro mleko (mleko od močno bregih živali) in mleko živali, ki se gonijo.
5. Bolezni v vimenu, tako n. pr. vnetje vimena povzroča, da mleko že v vimenu dobi grenak okus.
6. Motnje v prebavi.
7. Ako puščamo mleko predolgo na svetlem. Dovolj je $\frac{1}{4}$ ure, da mleko dobi grenak okus; dalje ako delujejo na isto ultravioletni žarki.
8. Nesnaga v hlevu; bodisi nesnaga živali, bodisi nesnaga mlečnih posod; slednjič tudi nesnaga v mlekarni sami.
9. Glavni vzrok pa utegne biti okuženje po bakterijah, plesnih in nekaterih glivah kvasnicah, katere povzročajo nastajanje grenkih snovi v mleku. Tako na pr. kvasovka „Torula amara“ daje mleku že po 5–6 urah nekoliko grenak okus, ki se stopnjuje v 14 urah v močno grenak.

Druge važne bakterije, ki povzročajo grenkobo mleka, so: *bacterium herbicola*, *bacterium trifoli*, ki se nahaja na mladi detelji in svežem senu, *bacterium fluorescens*, *bacterium vulgare*, *bacterium subtilis*. Važna je skupina bakterij, ki spreminjajo kazein in albumin v grenke beljakovine, imenovane peptone.

10. Grenak okus nastane tudi od nedovoljne pasterizacije mleka, ako pasterizacija ni izvršena pri dovolj visoki temperaturi, ker v tem slučaju nismo uničili trose peptonizirajočih bakterij, ki so zelo odporne.

Grenkoba pri mleku nastopa v vsakem letnem času, posebno jeseni in pozimi.

Da pa v bodoče preprečimo slične napake, priporočam sledeče:

11. Paziti na krmo. Zamenjati neprimerno krmo z dobro in pri-

kladno. Nikakor ne smemo menjavati krmo prehitro, temveč polagoma, ker prehitra menjava krme povzroča lahko motenje v prebavi.

2. Ločiti je mleko od zelo staro molznih krav.
3. Vime in seske pred molžo dobro osnažiti.
4. Molzti s snažno roko (s polno pestjo) in ne nehati poprej, dokler nismo iztisnili iz seskov zadnje kapljice mleka.
5. Pri molzenju pomolžite prve tri do štiri curke mleka iz vsakega seska v posebno posodo in šele potem mleko molžite v molzno posodo.
6. Krave molzti redovno in vedno ob istem času.
7. Mlečne vrče, kakor vso ostalo mlečno posodo, je treba vedno skrbno pomiti in sicer najprej z apneno vodo, nato splakniti v čisti vodi in jo dobro posušiti. Če imamo na razpolago vodno paro, tedaj mlečne posode operemo. Po pranju in oparjanju ne smemo mlečnih posod (vrče) postaviti na sušenje in zračenje pod javorjevo drevje, ker se najbolj nevarna kvasovka imenovana „torula amara“ najraje množi na javorjevih listih.
8. Skrbeti, da ne bo v hlevu preveč vlage in prepiha, ker oboje ali vsako zase lahko povzroči prehlajenje živali, zlasti vimena. Ležišča morajo biti suha in snažna, tudi hlev naj bo vedno čist in zračen. Tudi pri tem velja pri-slovica: „Čistota je pol zdravja in pol proizvoda“.

Okus mleka po grenkobi preide tudi v mlečne izdelke, zlasti v smetano, maslo in sir.

Večkrat pride v prodajo emental-ski sir, ki ga izdelujejo na Gorenjskem in ki ima tipičen grenak okus. Vzroki so lahko isti, kot sem jih že gori omenil, mogoče pa je tudi, da je to posledica uporabe grenke morske ali kamene soli.

Mleko, smetana, surovo maslo in sir, ki imajo grenak okus, nikoli niso zdravju škodljivi.

Vprašanje 13: Moja 8 let stara krava daje pri suhem krmljenju dovolj in dobrega mleka; to pa postane pri prehodu k sveži krmi gosto, rumenkasto in smrdeče, da ni za rabo. Krava ni breja in sicer popolnoma zdrava.

Kaj je vzrok tej spremembi mleka pri svežem krmljenju in kako naj temu od-pomorem? Ker je krava dobra mlekarica, je ne bi rad prodal. Pri drugih kravah, ki

sem jih imel prejšnja leta, se mi ni dogo-dilo ničesar podobnega. (Dr. Pir., Sv. L.)

Odgovor: Kakor je krmljenje s svežo krmo posebno za govedo vsestransko ko-risno in priporočljivo, nastopijo vendar po njem včasih slabe posledice, obstoječe iz raznih bolezni oz. prehravnih motenj, ter neugodnih vplivov na **kakovost mleka oz. njegovo izločanje**. Te slabe posledice nastopijo zlasti tedaj, če je prehod od su-hega krmljenja k svežemu nenaden (brez prehoda). Slednje je zato potrebno na vsak način preprečiti in sicer tako, da pokla-damo spočetka zeleno krmo pomešano z rezanico sena ali slame, pa tudi tako, da živali, preden jih spustimo na pašo, poprej nakrmimo s suho krmo, katere množina se naj počasi zmanjšuje. Med prehravne mot-nje, ki nastopajo zlasti pri nekaterih, zanje posebej razporejenih živalih, spadajo nape-njanje, grizenje, zvrženje, črevesni katar. Ni dvoma, da te motnje slabo vplivajo na izločevanje in sestavo mleka same po sebi. Prav posebno se pa to zgodi zlasti tedaj, če so med svežo krmo pomešane več ali manj trave, ki neugodno vplivajo na sesta-vo (kakovost) mleka kakor tudi na njegovo izločevanje. Takih rastlin je mnogo; zato ne morem vseh opisati, pač pa hočem na-vesti le one, ki slabo vplivajo na mleko v smislu, kakor ga navajate: Duh po luku ali česnu pravimo, da mleko smrdi — dobi mleko po drobnjaku (*Schnittlauch*, *allium schoenoprasum*), divjem ali pasjem česnu (*Bärenlauch*, *allium ursinum*) česnati gor-čici (*Lauchhederich*, *sisymbrium alliaria*), po bučenici (*Gamander*, *teucrium scordium*) in po poljski kobuljici (*Feldpfennigkraut*, *thlaspi arvense*).

Gosto postane mleko, ako krava zauživa takozvano maščobno plevel (?) (*Fettkraut*, *pingnicola vulgaris*).

Rumenkasto ali rudečkasto pa postane mleko po mlečku ali pasjem mleku (*Wolfs-milcharten*, *euphorbia*-vrste), pa tudi po brošu (*Krapp*, *rubia tinctorum*).

V Vašem primeru se gre torej zato, da točno ugotovite, kateri od navedenih vzro-kov so pri Vas udeleženi, morda je le eden, lahko pa jih te tudi več. Trave Vam naj preišče najbližnji živinozdravnik ali agro-nom (pa tudi botanik), ki bo v slučaju po-trebe poslal neznane rastline v preiskavo na kmetijsko poskusno postajo v Mariboru ali Ljubljano.

Ko ugotovite vzrok in ga odpravite, se bo mleko poboljšalo.

Dostavljam le še to, da se črevesnim katarjem goveda, ki nastopijo po prena-glem prehodu od suhega krmljenja k sve-žemu, kaj hitro zboljšajo, po davkah ovse-nega in lanenega sluzi, ki ga napravimo tako, da denemo prgišče ovsa in lanenega semena na 2 litra vode ter pustimo stati 12–24 ur in s tako dobljeno sluznato vodo zalivamo bolno goved. Razume se, da mo-ramo pri tem zeleno krmo odtegniti ali vsaj zmanjšati.

Dr. V.

Mlekarstvo.**Nekaj besed o barvi za surovo maslo in sir.**

Dr. ing. Karel Vrečko.

(Nadaljevanje.)

V divji obliki dosega velikost črešnjevega drevesa. Kjer se vzgaja bixa orellana (Jamaika) se obrezuje tako, da dobi obliko lešnikovega grmičja. Sad je ščetinast, mehko bodljiv oreh, v začetku zelen, pozneje rjav ali rdečkast. Dozorel se razpreza v dve polovici, v katerih najdemo v lepljivem, močno dišečem, rdeče rjavem soku 40 zrn, velikosti pšena. Zrno (seme) vsebuje rumenordečo smolnato tvarino, ki jo imenujemo „bixin“, in katera vsebuje tudi vitamin „A“. Iz semena izločimo bixin s pomočjo raznih raztopnih sredstev. Preje so semena mleti v velikih mlinih in tako pridobljeno vlažno maso so deloma pustili kipeči, nato pa so jo dali v promet. Od leta 1875 pridelujejo orelan barvo na tale način: Seme najprej sušijo en teden na posebnih ploščah, ki jih imenujejo „barbecue“. Nato seme pride v tovarne, kjer se predela v barvo za surovo maslo in sir. Osnajena orelanova zrna zmeljejo in nato namakajo v vodi, ki jo večkrat mešajo. Zmes pustijo stati 5—6 dni in jo vsak dan trikrat premešajo. Po tem času jo filtrirajo in jo končno raztopijo v olivnem, konopljinem ali sezamovem olju. Orelan barva je brez duha in okusa in ni škodljiva za človeško zdravje. Ima prijetno aromo. Barvo hranimo le v steklenicah iz temnega stekla, ki se hranijo ležeče v temnem in hladnem prostoru. Ta barva je namreč zelo občutljiva napram svetlobnim žarkom.

Pri orelanovem semenu moramo biti zelo previdni, ker je velika razlika med semenom, ki prihaja iz raznih predelov sveta. Ne da vsako seme bixe orellane ali anote lepo čisto barvo. Ako vzamemo seme slabše kvalitete, tedaj dobimo navadno manj ali bolj rdečkasto čisto barvo, ki je kratke trajnosti. Taka barva je videti večkrat močnejša od prave slamnato rumene barve, kar pa ni resnično. Tudi tu velja prislovica: „Kar je po ceni, ni najboljše.“

Drugo rastlinsko barvilo je žafran (*Crocus sativus*), znana rastlina, ki raste v Orijentu. Pridelujejo ga v večji množini na Francoskem, Španskem in v Italiji. Žafran čebulnica je podobna našem jesenskem podlesku. V mesecu oktobru se prikaže na vsakem stebelu liliji podoben bledordeč cvet. Za pridobivanja barvila

uporabljajo samo majhen del žafranovih cvetov in sicer vrhni del pestiča, ki ga imenujemo brazda. Te so pri žafranu rdečerumene in močno dišijo. V prvih jutranjih urah te brazde zberejo in jih previdno posušijo. Fino zmlete tvorijo žafranov prah, ki vsebuje lepo barvno snov. 4000 brazd da 1 kg posušenega žafrana, zato je njegova cena zelo visoka. Ker je žafran zelo drag, je radi tega tudi žafranova barva dražja, kot orelanova. Žafranova barva da surovemu maslu gotov okus. Ni škodljiva za človeško zdravje.

Žafranovo barvo si priredimo lahko sami tako, da namočimo 100 gr

žafranovega praška v mešanici od 1 litra 96% alkohola (špirita) in 1 litra vode. Zmes pustimo 4—5 dni pri navadni sobni temperaturi v dobro zamašenih steklenicah. Med tem časom steklenice večkrat potresemo in končno tekočino filtriramo skozi platno. Žafranova barva barva mleko zelo enakomerno, ter daje siru lepo slamnato rumeno barvo.

Ker je orelanova barva zelo občutljiva za svetlobo in ker postane vedno redkejša, žafranova barva pa je spet predraga, so začeli v zadnjem času izdelovati razen rastlinskih tudi umetne (anelinske kemične) barve za barvanje surovega masla. Take umetne barve so: anilin rumenilo, martius rumenilo, viktoria rumenilo, dimethylaminocobencol, aminoazobencol, aminoacotoluol, binitronaphthol itd.

(Konec prihodnjič.)

Kokošarstvo.**Notranja oprema kokošnjaka.**

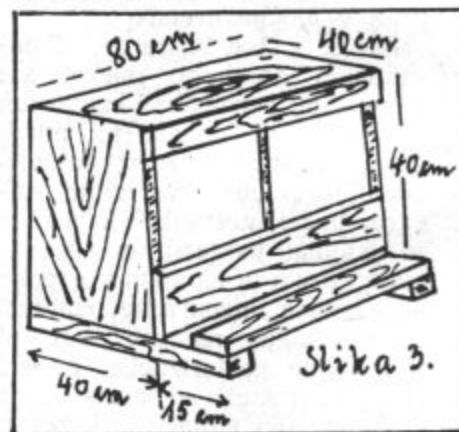
I. Gerdol.

Druga nič manj važna oprema v kokošnjaku so gnezda. Poznamo navadna in zaklopna gnezda. Velikost in oblika je pri obeh enaka, le da je pri poslednjem, prednja stranica tako prirojena, da se vsaka kokoš, ki vstopi v gnezdo obenem tudi zapre. Za kmetske razmere pridejo v poštev le navadna gnezda; zato hočem ravno te opisati.

Poglejmo malo naše kokoši, kod one povsod nesejo. Ker si same delajo gnezda, si poiščejo v ta namen: skedenj, drvarnico, senik in podobno. Gospodinja je primorana iskati ta gnezda in večkrat se ji ne posreči izslediti vseh. Do teh pridejo celo nepozvani gostje, ki postanejo kar stalni obiskovalci teh gnezd. Taka gnezda, ki leže raztresena po vsej kmetiji, so znak zanemarjenosti in dajejo prav slabo spričevalo gospodnji. Preskrbimo našim kuram udobna gnezda, pa bo marsikatera jeza prihranjena in jajca bodo vedno pri rokah. Vsak zabo, se da v to svrhu uporabiti le, da je dobro nastlan. Ker imamo že urejen kokošnjak, ne bo odveč, ako si izdelamo tudi odgovarjajoča gnezda.

Zabo 80 cm dolg, v notranjosti 35 cm globok in istotoliko širok, pregrajen v sredini, nam služi za dvoje gnezd. (Glej sliko štev. 3.) Prednja stran ima 8 do 10 cm visoko desko, ki služi, da slamo, še boljše seno,

nahajajoče se v gnezdu kot nastilj, kokoš ne razbrska iz gnezda. Poleg omenjene deske je še druga vodoravna, široka 15 cm, na katero skoči kokoš predno vstopi v gnezdo. Za 25 kokoši rabimo 3 taka dvojna gnezda. Postavimo jih na 60 cm visoka stojala, lahko enega vrhu drugega, ki naj bodo tako obrnjeni, da svetloba ne pada naravnost v notranjost gnezda.

Kokoši privadimo na ta gnezda s podložki. Te si napravimo iz navadnega jajca na sledeči način: Vsebino izpraznimo skozi malo odprtino na ožjem koncu in napolnimo nato votlo jajce s tekočim gipsom. V par minutah se gips strdi in tak podložek je uporaben za več časa. Puščati prava jajca v

gnezdu za podložek, kot to delajo naše gospodinje, ni pravilno. V jajcu, ki je več dni ležal v gnezdu in so ga kokoši pri nesenju ogrevale, se kaj kmalu začne razvijati zarodek. S takim jajcem zelo prikleneš nase odjemalca, ki je prepričan, da je kupil sveže jajce, izpil pa pišče!? Jajca dnevno dvakrat iz gnezda poberejo, zvečer pa skupno število vnesemo v posebni zvezek, radi kontrole.

Kot tretja oprema kokošnjaka so korita. Kako nehygienično je krmo kuram zmetati kar na tla! Tudi razne kastrole niso na mestu, ker v te kokoš kaj rada stopa in razbrska krmo. Nasprotno pa so lesena korita kaj pripravna za ta namen. Zbijemo jih v obliki žlebov iz meterskih desk, ki naj bodo široke 10 do 13 cm. (Glej

kem napajalniku bo vedno čista in sveža voda, ki zelo upliva na zdravje kokoši.

Predno zaključim ta moj članek, hočem spregovoriti še nekaj besed o čiščenju kokošnjaka. Dnevno se morajo odstraniti iz deske za blato vsi nočni iztrebki, nakar se deska posiplje s pepelom. Napajalnik naj se vsaki dan dobro izmije in napolni s svežo vodo. Vsaj enkrat na teden se temeljito s kropom operejo korita. Stelja se po potrebi večkrat menja, najmanj pa vsaj enkrat na mesec. Večkrat je potrebno pod, grede in desko za blato oribat s kropom in

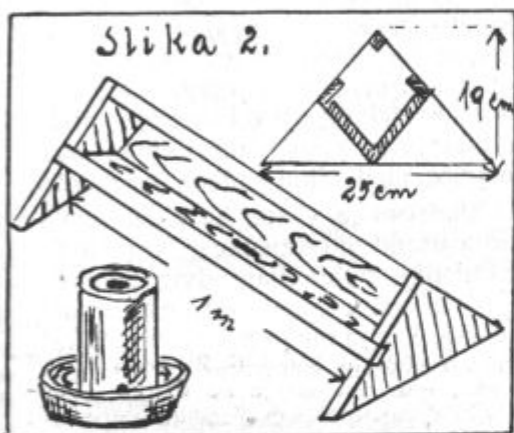
sodo. Vsaj enkrat na leto se pa vse temeljito prečisti in kokošnjak pobeli.

Velik odstotek mojega dobička pri kokošjereji pripisujem ravno čistoči. Ne bom pretiraval ako omenim, da moje čopke prav slabo nesejo, ako je slučajno kokošnjak zamazan. Ker pa je v mojem interesu, da imam čim več jajc, ne puščam v nemar kokošnjaka in se večkrat pojavim v njem s krtačo, sodo in kropom. Moji sosedi se temu posmehujejo, jaz pa jih le pomilujem, ker so pri vseh svojih kokoših vedno brez jajc.

Čebelarstvo.

Obnova čebelnih matic.

Dr. M. Podgornik.

sliko 2.) Na vsako stran žleba pritrdimo trikotno desko z osnovnico 25 cm in višino 19 cm. Da kokoši ne stopajo v korita, jim zabranimo to s štirioglato, na vseh straneh enako lato, postavljeno od enega do drugega vrha trikotnika in sicer tako, da gleda ostri rob proti vrhu. Kokoš kaj rada tudi s kljunom razmetava krmo in si išče boljše grizljaje. Da se nam krma radi tega ne razsiplje na tla, si zavarujemo korito ob straneh še s 4 cm širokima deščicama. Dve taki meterski koriti bosta zadostovali za družino 25 kokoši.

Končno spada k opremi še napajalnik, v katerem mora biti vedno čista in sveža voda. Dvoliterska pločevinasta škatla paradižnikove meze, je najcenejši napajalnik. 1 cm nad odprtino izvrtamo $\frac{3}{4}$ cm v premeru veliko luknjo, škatlo napolnimo do vrha z vodo, pokrijemo z večjim podstavkom cvetličnega lonca, ki naj bo v primeru večji od škatle same. Vse skupaj preobrnimo tako, da držimo z eno roko podstavek z drugo pa škatlo. Voda bo tekla skozi navrtano odprtino v podstavek in sicer tako dolgo, da pride gladina v vodu do gornjega roba luknje. V ta-

Napredno čebelarstvo posveča obnovi matic znatno pažnjo. Od panjeve matice in trota, ki jo oplemeni, je odvisen razvoj čebelne družine, obilnost donosa in s tem korist, ki jo donša čebelarstvo svojemu gospodarju. Za plemo izbiramo toraj le matice in trote, ki izvirajo iz najboljših družin in od najboljših staršev, zatirajmo pa vse ostale. — Lastnosti, potrebne za plemo, so pri čebelah: čistost kranjske pasme (sivke brez rumenih obročkov na zadku), telesna velikost (dolgi rilček), odpornost proti boleznim, škodljivcem (veši) in vremenskim neprilikam, rodovitnost matice, krotkost i. t. d. Le iz takih družin smemo jemati mlade matice za vse svoje čebelarstvo, le iz njih naj izletavajo troti.

Matice vzrejamo v rojilni dobi zlasti iz rojnih matičnikov, ter poleti v pašnem času. Da prepoznamo starost matic tudi pozneje, jih takoj, ko pričnejo zalegati, barvamo na hrbtnem ščitcu, in sicer vse matice istega letnika z eno isto barvo. To

opravilo ni težavno, naprave za barvanje prodaja čebelarsko društvo. Barvane matice je pri pregledovanju panja zelo lahko najti.

Trotov ne gojimo baš posebej, to že delajo čebele same, pač pa zatiramo trote slabih družin in slabiče. V plodiščih uporabljamo le satje, izdelano iz satnic brez trotovskih celic. Trotjo zalego slabih družin izrezujemo, njih trote preganjamo in polovimo s trotolovkami. Z matično rešetko pred žrelom preprečujemo izletavanje maticam v času, ko se praše troti vseh panjev, ter poskušamo z dražilnim krmljenjem mlade matice in trote dobrih družin šele pozneje pripraviti do izleta.

Plemenilna postaja v Kamniški Bistrici, ki jo vzdržuje ljubljansko Čebelarsko društvo, je društvenim članom brezplačno na razpolago, da pošljejo svoje mlade matice na oplemenjenje k tamkajšnjemu panju najboljših lastnosti, ki goji trote v velikem številu.

Kmetijski pravnik.

Ogrodje nemške agrarne zakonodaje.

Dr. Srečko Goljar.

Nemčija (Rajh) je po l. 1933. posvetila mnogo pozornosti ureditvi agrarne proizvodnje. Pri tem je bilo treba zagotoviti stalnost posestnih razmer, lastnikov zemljišč in primernost cen za kmečke pridelke.

Nemčija ima okrog 28 milijonov ha poljedelske zemlje, od česar je

20 milijonov ha njiv, ostalo travniki in pašniki. Samostojnih kmečkih posestnikov je približno 2 milijona, družinskih članov, ki delajo na kmetijah, 5 milijonov in nad $2\frac{1}{2}$ milijona delavcev.

Vsa ta zemlja in njeni obdelovalci imajo nalog, Rajhu preskrbeti v bo-

dočnosti popolno prehrano, ki je danes krita le do dveh tretjin. Poboljšanje in povečanje kmečke proizvodnje je tedaj glavni cilj nemške agrarne politike. Pravni okvir, ki naj po obveznosti svojih predpisov služi doseg tega cilja, tvorita zakon o dednih kmetijah in tržni red.

Dedne kmetije.

Nemčija ima skoro po vseh pokrajinah iz davnih časov zasidran pravni običaj, ki stremi za tem, da prevaja kmetijo od prednika na enega naslednika neokrnjeno, dočim morajo ostali dedni upravičenci zapustiti dom in se posvetiti večjidel drugim poklicem. Posestniki so se posluževali izročilnih pogodb, ki jih tudi naše ozemlje pozna. Nekateri pokrajine so imele, kakor pri nas Koroška, tudi zakone, ki so pospeševali tak prevzem domačij. Toda splošne pravne obveznosti glede vseh kmetij ni bilo, vsled česar je mnogokje prodirala delitev in drobitev kmetij, zemlja je padala v roke nekmeta.

Z zakonom o dednih kmetijah je za celo nemško državo uvedena **obvezna izročitev kmetijskega posestva enemu nasledniku**. Vsako kmetijsko poljedelsko ali gozdno posestvo, ki brez drugih dohodkov preživlja normalno kmečko družino, ali ni večje kot 125 ha, prehaja nedeljeno od roda na rod. Pravice sodedičev obstoje v glavnem v tem, da se jim dopusti izobrazba in oprema, ki jo kmetija **more** prenesti. Nimajo pa enakih pravic z glavnim dedičem. Kmetijsko posestvo se s pogodbo med živimi ne more niti odtujiti niti obremeniti, pa tudi s poslednjo voljo ne more kmet ničesar odrediti, kar bi tej zavezi bilo v kvar.

Kmet **more** zadostiti zakonu za življenje, če sklene pogodbo z dedičem, ki ga je določil za prevzemnika; s testamentom ga odredi za primer smrti; če ni ne enega ne drugega, pa je izbran po zakonu.

Ves promet z zemljišči nadzorujejo posebna oblastva; dedna sodišča, ki so sestavljena iz poklicnih sodnikov in kmetov, pa rešujejo vsa sporna vprašanja o predaji in prevzemu kmetij ter obveznostih napram sodedičem, neprevzemnikom.

Prisilne uprave in dražbe takih kmetij so nedopustne, saj je zadovoljitev ovirana in možna le pri dolo-

čenih ustanovah, katere dajejo kredite v strogo omejenem obsegu, nadzorujejo njih uporabo in preprečijo nesrečo preje, predno se kmet znajde v položaju, ki nima izhoda.

S to ureditvijo kmet ni več izpostavljen negotovi usodi; zaščiten po državi, ki mu pomaga in ga varuje, se z radostjo posveča najplemenitejšemu delu — obdelovanju zemlje in skrbi za življenje ogromnih milijonov, ki nimajo sreče, da bi služili zemlji.

Ureditev cen.

Stalnost posesti pa ni zadostna. Kmetu mora biti tudi zjamčena pravična stalna cena za njegovo delo. Do zakonodaje v l. 1933. je veljala **svobodna tržna cena**, ki sta jo določala izključno ponudba s strani proizvajalca in povpraševanje s strani potrošnika. Niti plačilo kmetu za delo, niti kupna sposobnost konzumenta nista bila merodajna za določitev cen pridelkom.

Tržni red iz l. 1933. pa je potisnil v ozadje tvorbo cen potom takozvanega svobodnega trga in jih položil v roke **organizacijam**, ki so obvezne za vsako važnejšo panogo produkcije. Obstoj v glavnem vrhovna

združenja za sledeče gospodarske panoge: žito, krompir, sladkor, vrtinarstvo, vino, živino, mleko, jajca, ki pa se morejo izpopolniti z novimi, ali deliti v nove. V vsakem takem združenju so včlanjeni vsi poklici, ki imajo posla z dotično panogo; v žitnem ne samo pridelovalci žita, temveč tudi mlinarji in peki. Vrhovna združenja obsegajo nižje edinice, ki izvajajo naredbe, navodila in nasvete glavnih združenj. **Naloga vseh teh edinic je, skrbeti, da blago pride tja, kjer je potrebno in se ne kopiči zaradi špekulacije v rokah posameznikov.** Glavna svrha pa je, da za določene okraje opredele cene, pri katerih se vpoštevajo proizvodni stroški. Vse poslovanje ima namen, podpirati stalnost cen, kar omogoča kmetu redno proizvajanje, konzumentu pa redno kupovanje. Včasih določene cene ne ustrezajo popolnoma zahtevam producentov, toda nikdar niso tako nizke, **da bi najmanjše med njimi najbolj prizadele.**

Ljudstvo je v splošnem zadovoljno z ureditvijo kmečkega vprašanja. Statistike ugotavljajo dvig produkcije in povečanje narodnega dohodka, kar je oboje nedvomen dokaz za uspešno in smotreno agrarno politiko.

Zavarovanje delavstva pri poljedelskih strojih.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja na sledeče:

Zavarovanje delavcev pri poljedelskih strojih je važno vprašanje za vsakega kmečkega gospodarja. Vendar pa prizadeti posestniki z nevoljo plačujejo zavarovalne prispevke. Posebno se sklicujejo, da delavci pri kmečkih strojih niso v nobeni nevarnosti in da pri strojih najnevarnejša dela opravijo posestniki sami. Istočasno se pritožujejo, da so pri strojih zaposleni največ družinski člani gospodarja, kakor žena, otroci in drugi sorodniki.

Doslej izdani plačilni nalogi so pravo-močni in so pritožbe proti tem plač. nalogom odveč in si pritožitelji delajo le nepotrebne stroške s poštnino.

Ker je urad radi krize v kmečkem gospodarstvu pri izterjavi zelo milo postopal, so ostali posestniki na dolgu še precejšen znesek na prispevkih.

Urad pa teh prispevkov ne more odpisati ali zbrisati. Zato naproša vse posestnike, da v svojem lastnem interesu čimprej plačajo vse zaostale prispevke za poljedelske stroje, da se izognejo prisilnim izterjavam, katere bo moral urad v doglednem času izvesti.

Novih prispevkov za bodočih 5 let pa urad ne bo predpisoval onim, ki nimajo strojev z nad 15 HP in onim, ki stroje rabijo le za lastno porabo, ker je kraljevska banska uprava prevzela plačilo zavarovalnih prispevkov mesto lastnikov strojev.

Zavarovani pa bodo v bodoče poleg delavcev pri strojih tudi gospodarji sami; otroci do 14. leta niso zavarovani.

Posestnike prosimo, da uvidijo, kako jim bo koristil nov način ureditve zavarovanja pri poljedelskih strojih, katerega se je posrečilo doseči le njim v korist.

Zadružništvo.**Bistvo kmetijskega zadružništva.**

Ing. J. Teržan:

Smisel trgovskega sistema je: kupiti blago zato, da se dražje proda in pri tem lepo zasluži. Začetek in konec trgovskega sistema in principa je **čisti dobiček!** Trgovcu je vseeno, kaj kupi in prodaja. Glavna skrb in briga trgovca je, blago **dražje** prodati kot je bilo kupljeno.

Kakovost blaga v navadnem trgovskem sistemu ni merodajen činitelj za presojo kupoprodaje. Običajno se pri slabšem blagu mnogo več zasluži kot pri dobrem (kakovostnem). To pravilo ne velja samo za trgovino. Tudi producenti se čisto oz. pretežno ravna po tem principu, da pridelujejo to, kar gre bolje v ceno in pri čemur več zaslužijo, ne oziraje se na to, če je vse to v splošno gospodarsko korist občestva. Isto pravilo kot trgovca in producenta vodi tudi iz- in uvoznika, ki uvaža oz. izvaža samo to, pri čemur dobro zasluži. Ta princip in sistem ima to slabo stran, da se prideluje, izdeluje, uvaža in izvaža ter trguje z onim blagom, ki sicer ni neobhodno potrebno za kritje človeških potreb, vendar pa to blago prisluži velik **čisti dobiček** posredovalcem.

Trgovina, ki posreduje med producentom in konzumentom, vlada nad producentom in nad konzumentom in mu zapoveduje po svojih privatnih interesih. Od vseh treh, t. j. od producenta, posrednika in konzumenta se je edino posredniku (trgovini) posrečilo popolnoma uresničiti in izkoristiti ekonomski princip, ki glasi: „z najmanjšim trudom doseči največjo korist in uspeh“. Od celotnega narodnega dohodka vzame sebi posrednik večji del kot producent, bodisi da je to kmetovalec, obrtnik ali industrijalec. Ekonomsko pravilo je, da produkcija služi konzumu. Trgovina pa je vzela v svojo službo tako konzumenta kakor producenta. Vsak službeni odnos je izkoriščanje. Zato je socialno krivično, da hoče konzument, da mu mora producent služiti. Še bolj socialno krivično pa je, da morata konzument in producent služiti posredniku (trgovini). Vloga posredništva kot takšna je protivna producentu in konzumentu, zato ker dela samo za svojo osebno korist in dobrobit. V večnem lovu za dobičkom, preneha biti trgovina činitelj gospodarskega napredka in prehaja v narodno-gospodarskega zajedavca.

V boju med producentom in konzumentom in obeh proti posredovalcem se je rodilo zadružništvo. Zadružna misel ni nič drugega kot misel **vzajemnega sodelovanja in samopomoči**. Zadrugo, ki je prostovoljno združenje z neomejenim številom članov, upravljajo in vodijo zadružniki sami, ki ne delajo zaradi osebnega dobička, temveč delajo za korist in enakopravnost vsega članstva, t. j. za občestvo. V tem, in samo v tem, je razlika med trgovskim in zadružnim sistemom. Prvi je individualen, drugi je kolektiven! Čisti dobiček gre pri zadružništvu v **korist vseh**, pri trgovskem sistemu pa samo v **korist enega**.

Kmet, ki načeljuje brezplačno kmetijski zadrugi je sam osebno zainteresiran, da kupuje zadruga po najnižji ceni najboljše blago, ki ga rabijo kmetje v svojem gospodarstvu. Načelnik zadruge je torej tudi sam osebno zainteresiran, da zadruga kupuje dobro blago, ker del tega blaga uporabi tudi on v svojem gospodarstvu in mu torej ni vseeno ali sprejme slabo ali dobro blago. Isti principi veljajo za prodajo zadružnega blaga. Zato je princip zadružništva pridelovati dobro blago, ker se takšno blago lažje in bolje vnovči. Ker se v zadrugi vse skupno vnovčuje, ima načelnik zadruge, ki poleg ostalega blaga prodaja tudi svoje, največji interes na tem, da se blago dobro proda. V zadružništvu je torej združen osebni in privatni interes poedinca s skupnim interesom občestva in narodnega gospodarstva. V večjih zadrugah, kjer so zaposleni delavci, nameščenci in poslovodje, ki **vsi kupujejo potrebščine v zadrugi**, so vsi skupaj zainteresirani na tem, da zadruga dobro dela, da zadruga kupuje oz. prodaja samo dobro blago po pravičnih cenah, zato ker bi bili drugače sami oškodovani. Zadruga, ki je v pravih rokah, lahko dobro dela v zadovoljstvo vseh. Če pa zadruga ne dela dobro, ni vzrok v zadružni misli ali sistemu, temveč leži vzrok v načelstvu in vodstvu. Kakor povsod drugod, tako je tudi v zadrugi človek-zadružnik glavni in prvi pogoj za uspeh zadruge. Poštenost, sposobnost, enakopravnost in demokratično mišljenje človeka, ki je v zadrugi, je bistveno za zadrugo, kajti v nasprotnem slučaju

zadruga izhira in se izpridi v izkoriščevalsko družbo, ki je še slabša kot navadno posredništvo zato, ker zakriva svoje pravo lice. Zadruga je in mora biti moralna vzgojiteljica in naravna selekcija (izbira) najboljših ljudi. Drugače ji je nemogoče izvajati geslo: „Vsi za enega, eden za vse.“

Društvene vesti.**Vabilo**

na IV. redni občni zbor Kmetijske družbe
r. z. z o. z. v Ljubljani

ki bo v nedeljo dne 4. julija 1937 ob 9. uri
30 minut v zadružnih prostorih, Novi trg 3.

Spored občnega zbora:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsedstva in predložitev zaključnih računov za leto 1936.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev in sklepanje o poročilih in računskem zaključku za leto 1936.
5. Odobritev sklepa glavnega odbora o delegiranju enega svetnika in enega namestnika v Kmetijsko zbornico.
6. Obravnava in sklepanje o predlogih glavnega odbora in podružnic.
7. Slučajnosti.

Pripomba:

1. Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, bo čez pol ure drugi občni zbor v istih prostorih in z istim dnevnim redom, ki sklepa v smislu § 25 pravil brez obzira na število delegatov.

2. Delegati se pri vstopu na občni zbor legitimirajo s člansko izkaznico in poverilnico, ki mu je izda načelstvo podružnice.

V Ljubljani, dne 10. junija 1937.

Kmetijska družba, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Predsednik:

Ravnatelj:

O. Detela l. r.

Ing. B. Ferlinc l. r.

Vabilo

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti § 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10.

2. Slučajnosti

Dne 27. junija 1937:

Podružnice: Stari trg pri Rakeku, ob ½ 8. uri v obč. posvetovalnici v Starem trgu; Št. Jurij ob j. ž., ob 8. uri v ljudski šoli; Čatež pri Vel. Loki, po sv. maši v

šoli; **Gornja Radgona**, ob 10. uri v gostilni Talanji; **Homec**, ob 10. uri pri Repančku.

Dne 4. julija 1937:

Tržič Sv. Ana, ob 9. uri pri Kavčiču v Tržiču.

Šolske vesti.

Na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 112 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti.

Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25.— do največ 300.— Din.

Prošnje za sprejem (banovinski kolek Din 10.—) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o navedenosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja; 6. obvezno izjavo staršev ali varuha, ki računajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev. Izjavi pod 5 in 6 je kolkovati z banovinskim kolekom za 4.— Din. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko štipendijo ali štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Takj prosilci naj zaprosijo istočasno za primerno štipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru.

Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Banovinska kmetijska šola Sv. Jurij ob j. žel. prične 15. septembra novo šolsko leto 1937/38, ki bo trajalo 11½ meseca, končalo torej 31. avgusta 1938. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem je do 1. avgusta vposlati na upravo šole. Prošnji, opremljeni z Din 10.— banovinskim kolekom, je priložiti: Krstni list, domovnico, navedbo in zadnje šolsko spričevalo ter obvezo staršev, z banovinskim kolekom Din 4.—,

da bodo krili stroške šolanja, v kolikor na nje odpadejo; ter izjavo, da bo njih sin ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa, da povrnejo zavodu prejeta podpora iz javnih sredstev. Oni, ki žele banovinsko podporo, naj prilože uradno potrjeno davčne uprave o višini davkov in velikosti posestva. V prošnji je tudi navesti točen naslov in zadnjo pošto. — Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, dovolj razviti, najmanj 16, največ 25 let stari, ki so z dobrim uspehom dovršili osnovno šolo. V svoji prošnji se morajo zavezati, da bodo natančno izpolnjevali svoje dolžnosti in se podredili zavodnim predpisom. — Vsi gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Oskrbovalnina znaša Din 50.— do 300.— mesečno, po premoženjskih razmerah prosilca. K celotni oskrbnini od Din 300.— prispeva kraljevska banska uprava za vsakega gojenca primeren znesek, odmerjen po gospodarskem stanju staršev. Pa tudi sreski kmetijski odbori dovoljujejo revnejšim prosilcem podpore. — Sprejeti bodo v prvi vrsti kmetijski sinovi, za katere se predvideva, da bodo ostali na kmetijah kot bodoči gospodarji.

Uprava.

Književnost.

Vredne knjige.

Naše založbe izdajajo vsakoletno večje in večje število knjig. Naj si bo vzrok tega razveseljivega dejstva povečano zanimanje za lepo in poučno besedo ali tekma izdajateljev, eno je gotovo: iz poučnih knjig so edicije založbe Umetniške propagande najbolj zahtevane in čitane.

Takšen „Domači živinozdravnik“, spis od doktorja živinozdravništva Dvořáčka je danes največja in najuporabnejša slovenska strokovna knjiga, s pomočjo katere lahko bolezní živine spoznate, zdravite in pravočasno preprečite. Ni bolezní domačih živali, ki bi ne bila v tej knjigi natančno popisana in katere uspešno zdravljenje ne bi bilo navedeno! Neprecenljive vrednosti so njena navodila za napravo domačih učinkovitih zdravil. Posebna pozornost je v njej polagana na zdaj tako priljubljeno zdravljenje s pomočjo zdravilnih zelišč, katerih slike tudi prinaša. Več stotin (tudi barvstih slik) predločuje bolezní živali ter načine njih zdravljenja. Na vsako vprašanje, ki se tiče zdravlja živine, dobite v tej koristni knjigi obširen in dober odgovor.

Prav tako je „Nauk o gospodinjstvu“ od Katarine Prato spisan ter izšli pri tej založbi, najboljši sodobni gospodinjstveni priročnik na svetu. Koliko manj bi naše žene trpele, koliko večji bi imele uspeh, če bi

se po njem ravnale. Iz bogate vsebine njegovih nad 6000 preizkušenih nasvetov naj navedemo: v I. delu: Delovni krog žene. Dolžnost gospodinje. Smisel za red. Varčnost. Razdelitev časa in dela. Računanje dohodkov in izdatkov. Kako ravnaš z gospodinjstvenimi pomočnicami. Izbera in razdelitev stanovanja. Zračenje in kurjava. Razsvetljava. Tla. Zatiranje mrčesa. Voda. Obleka in perilo. Obutev in popravila. Izdelava perila. Nabava obleke. Izdelava obleke. Kako ravnaš z oblačilom. Hrana. Splošno o živilih. Posamezna živila in jedi. Nega zdravja. Preprečitev bolezní. Dolžnosti bolniške strežnice. Nega bolnikov. O bolniški hrani. Infekcijske bolezní. O pogostejših manjših obolenjih. Prva pomoč pri nezgodah. — V II. delu: Nega otrok. Otroška soba. Prehrana, spanje, snažnost otrok. Pranje, sušenje, škrobljenje, likanje perila. Fino perilo. Snažanje raznih vrst obleke. Usnje, kako ga čistiš. Odstranjevanje madežev. Snaga v stanovanju. Pospravljanje. Postrežba pri mizi. Kuhinjska opravila. Snažanje posode, kuhinje. Navodila h kuhanju. Splošni pojmi o kuhi. Nakup živil. O pravicah, dolžnostih in obnašanju gospodinjstvenih pomočnic. — V III. delu: Pomen žene v podeželskem gospodinjstvu. Vrt. Vse vrste rastlin. Vzgoja semen. Nega cvetja. Sadje. Nega domačih živali, njih bolezní. Krmljenje. Čebelarstvo. Škodljive živali in njih zatiranje. Shranitev pridelkov vseh vrst. Vinarstvo in kletarstvo. Med in vosek. Mlečno gospodarstvo. Mast in olje. Prekajevanje. Naprava mila. Lan in konoplja. Domače platno. Tkalstvo. Domača lekarna. Domača zdravilna zelišča — njih nabiranje in sušenje.

Enako neobhodni sta za našega človeka dve knjigi pravne stroke, ki jih je izdala Umetniška propaganda. To sta:

Univ. doc. dr. Kušaja „Pravni svetovalec“, že v II. razširjeni izdaji in ing. Oglerja: „Davčno sodni priročnik“. Njih vrednost se spozna šele, če imate opravka z uradi, sodnijo, davkarijo, če se pravdate, imate opravka z advokatom, notarjem itd. itd. Zlasti to, da vsebujeta predloge, po katerih si sestavljate lahko sami razne pritožbe, tožbe in vloge za sodnijo, davkarijo itd., je mnogo vredno.

Tudi za bolezen v hiši je U. P. izdala zelo pripravna dva priročnika in sicer: Zdravstveni slovar ter „Naše zdravilne rastline“. Obe knjigi sta prav uporabni in spisane od priznanih avtoritet. Na splošno moremo vse te priročnike le najboljše priporočati. Najlažje in izčrpno se vsak o teh knjigah informira, ako napiše založbi (naslov: Umet. propaganda, odpravnništvo, Loka pri Zid. mostu) za njen književni katalog, ki mu ga ta brezplačno pošlje.

Mestna hranilnica ljubljanska

Nove vloge: Din 67,000.000.—

Oproščene

stare vloge: Din 72,000.000.—

Skupaj Din 139,000.000.—

Nove vloge vsak čas izplačljive
brez vsake omejitve.

Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska.

»SLAVIJA«

jugoslovanska zavarovalna banka d. d. v Ljubljani

Zavarovanja: požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine itd., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Gospodska ulica 12. Telefon 21-76 in 22-76.

MODRA GALICA »SOLNCE« - CELJE

je za zatiranje peronospor in škrlupa ter raznih paležev **neobhodno potrebna!** Vinogradnik, sadjar in vrtnar, ki ne škropi pravočasno in pravilno svojih kulturnih rastlin, ne more pričakovati obilnih in zdravih pridelkov. Uporabljajte v ta namen le domačo modro galico znamke „Solnce“,

ki vsebuje **99³/₄%** bakrenega sulfata.

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

NOSPRASIT

kombinirano sredstvo za istočasno zatiranje škodljivcev, ki objedajo zelene dele kulturnih rastlin in odvracanje bolezni, kakor škrlupa, gnilobe in plesnobe v sadjarstvu in peronospor v vinogradništvu.

ARESIN

apneni arseniat kot dodatek bordoški ali kalifornijski brozgi proti raznim grizočim škodljivcem.

APHIDON

za zimsko in letno škropljenje proti raznim ušem in slično, proti slivnemu kaparju 1%, proti drugim kaparjem 1¹/₂—2%, proti krvavi uši 2% in proti listnim ušem 1¹/₂%—1%.

SOLBAR

proti plesnobi na jabolkah in breskvah, proti kodravosti breskve in vinske trte, proti gnilobi (moniliji) in plesnobi obče.

ARBACOL-

lepivo proti malemu pedicu, mravljam in drugim zajedavcem.

ZELIO-

pasta za zatiranje voluharja.

Ta in vsa druga sredstva se dobe:

Kmetijska družba v Ljubljani in vseh njenih skladiščih.

Zavarujte sadno drevje in vinograde
proti boleznim in škodljivcem z uporabo preizkušnih škropiv!

Zahtevajte obširna navodila:

„JUGEFA“ k. d.
ODD. ZA ZAŠČITO RASTLIN

Nova nahrbtna trtna in drevesna škropilnica

„JUBILA 2“

MODEL 1934

z lijakastim gornjim delom
in prevozna škropilnica na visoki pritisk

„VINDEX“

medeninast kotel ca. 75 l 15—20 atmos. pritiska,
za regulirati do 10 m višine so najbolj zmožne
škropilnice na svetu

V zalogi pri: **Kmetijski družbi v Ljubljani** in njenih skladiščih

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzjavi:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Poštne hranilnice štev. 14.257.
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvorja tekoče račune.

Eskontuje menice.

Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

ZAUPAJTE DENAR

DOMAČEMU ZAVODU!

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to široko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

J. Blasnika nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

USTANOV.
LETA 1828

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

Čilski soliter

je po celem svetu priznано najboljšo dušično gnojilo Z uporabo tega gnojila se zamore
znatno povečati pridelek vseh setev, ker je to gnojilo prikladno za vse zemlje in rastline.

Ozimne setve, ki so redke in slabo prezimile, popravljamo s 50 kg čilskega solitra
na 1 kat. j.

Koruzi gnojimo s 60 do 80 kg na kat. j. in trosimo gnoj med vrste, kakor hitro so
rastline izkalile. Ravno tako postopamo pri **krompirju**, katerega gnojimo s 50 do 70 kg
na 1 kat. j.

Pri hmelju razstrosimo 20 do 30 gramov čilskega solitra okoli trsa, kakor hitro je
odgnal. V drugi polovici maja pa razstrosimo drugi obrok 20 gramov.

Vrtni zelenjavi gnojimo z 3 do 4 kg solitra na 100 m² in razdelimo to količino na
2 obroka. Lahko pa se soliter razstopi tudi v vodi in se s to razstopino zaliva enkrat na
teden. Na kanto vode (10 do 12 litrov) se razstopi ena pest solitra. Pazi pa se naj, da se
zaliva okoli rastline in ne na stebelca in listje.

Pri sadnem drevju se v območju krošnje raztrosi 200 do 500 gr. čilskega solitra.

Cvetice pa zalivamo z raztopino 2 grama solitra na 1 liter vode.

Čilski soliter je najcenejše gnojilo, ker ga rabimo najmanj na površino,
deluje takoj in poveča donos, ter je radi tega najrentabilnejši umetni gnoj.

Čilski soliter se prodaja v skladiščih Kmetijske družbe r. z. z o. z.
v Ljubljani, Mariboru, Celju, Konjicah, Novem mestu in Brežicah.

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
rednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotovža)

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste,
eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila
v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav,
detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70x50 cm s primernim obešalom
in okvirjem. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot
izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.
Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 100.-.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker
bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Tudi letos prodaja

Kmetijska družba
r. z. z o. z. v Ljubljani

modro

galico

Obe vrsti sta prvoklasno domače
blago in cenejše kot inozemsko
blago. Po lanskoletnih izkušnjah
mora se posebno letos pravočasno
škropiti in zato opozarjamo vse
vinogradnike, da si galico čim-
prej priskrbe.

Naročila je poslati takoj
Kmetijski družbi v Ljubljani

ali pa njenim skladiščem v Mariboru, Celju, Konjicah, Novem mestu in Brežicah

zn a m k

in

„Solnce“
„Zorka“

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 2 ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 5 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 5 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 " "

1 cela stran = Din 1600 + Din 60' —
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par. najmanj 10 Din in 2 Din ogl. taksa.

Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Vsakega 12. v mesecu se zaključuje sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Kosilni stroj

znamke Döring, ugodno prodaja. Joško Majaron, Borovnica. 40

Vabilo

k rednemu občnemu zboru Kmetijske hranilnice in posojilnice na Preloki, r. z. z. n. z., ki bo dne 29. junija 1937 ob 3. uri pop. v zadrugi pisarni z dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Čitanje rev. poročila. 3. Odobritev računskega zaključka. 4. Volitev načelstva. 5. Slučajnosti. — Ako ne bi bil občni zbor sklepčen ob določenem času, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom, kateri bo sklepčen ne oziraje se na število članov. — Načelstvo. 38

Šivalne stroje „Singer“, „Pfaff“

samo malo rabljene (ženske, krojaške, ševlarske) in kolesa, ki odgovarjajo popolnoma novim, po neverjetno nizki ceni kupite lahko edino pri tvrdki: „Promet“ v Ljubljani, nasproti Križevniške cerkve. Tudi ob nedeljah dopoldne. 23

Schering-Kahlbaum

kemične tovarne v Berlinu, zastopstvo za Jugoslavijo v Zagrebu, trg Kralja Petra 9 — priporoča za uničevanje oidiuma, pajkov, grint na cvetju in rožah „Erysit“, pakovano v steklenicah po 1 liter. Uporablja se v raztopini od 1%. Za uničevanje plevela v parkih, na potih, igrališčih in grobnicah „Formit“, zakovan v dozirni posodi po 1 in 5 kg. Uporablja se v raztopini od 3%. Vsa sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Gojite kapune!

Kapunjenje petelinčkov po Din 2.— od komada Vam strokovno in pravilno izvrši Pitališče perutnine „Niko“ v Poljanah pri Št. Vidu nad Ljubljano (blizu tovarne Stora). Do 50 kilometrov iz Ljubljane pridemo na dom kapuniti. 31

„Sitni možje — vzgoja za zakon“.

To knjigo smejo čitati samo žene in dekleta, ki so izpolnile 18 leto. Pa tudi starejše bodo dobile v njej marsikatero navodilo, kako zakon izpremeniti na lepše in boljše. Knjiga stane samo 30 din. Naročila „Žene in doma“ jo dobijo za polovično ceno. Naroča se pri upravi Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Mož in zakon“.

Vsi želimo, da bi bil naš zakon resnično srečen. O tem, kaj je potrebno storiti za zakonsko srečo, Vam pojasni knjiga „Mož in zakon“. Dobe jo samo odrasli za 30 din. Naročila „Žene in doma“ jo dobe za polovično ceno. Naroča se pri upravi Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Kako vzgojimo svojo deco“?

To je prva slovenska knjiga o sodobni vzgoji otrok. Vsak jo rad čita, ker je vprašanje vzgoje dandanes najbolj važno. Matere in očete pa bodo našli v tej knjigi evangelij, kako naj se pravilno vzgaja današnji rod. Stane samo 30 din. Naroča se pri upravi „Žene in doma“ Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo“.

Kako je hudo, če Vaš otrok zboli, pa ne veste, kaj mu je. Če zdravnik prepozno kliče, je lahko že vse zamujeno. Zato morate poznati nalezljive bolezni, da se boste znali ravnati. Naročite si to knjigo „Nalezljive bolezni“, ki stane 30 din. Dobi se pri upravi „Žene in doma“, Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

„Postanek otroka in njegov razvoj“.

Ljubezen, ki jo goji mati do svoje dece, je tako vzvišena in čudovito lepa, da jo upravičeno opevajo vsi veliki pesniki. Zato je razumljivo, da se hoče vsaka žena poučiti o postanku otroka, o njegovem rojstvu in razvoju. Knjiga stane samo 30 din. Naroča se pri upravi „Žene in doma“, Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

Nič Vas ne stane

ena številka ženskega lista „Žena in dom“. Dobite jo brezplačno. Sporočite svoj naslov Ljubljana, Dalmatinova 8/k.

Plemenskega mrjaščka,

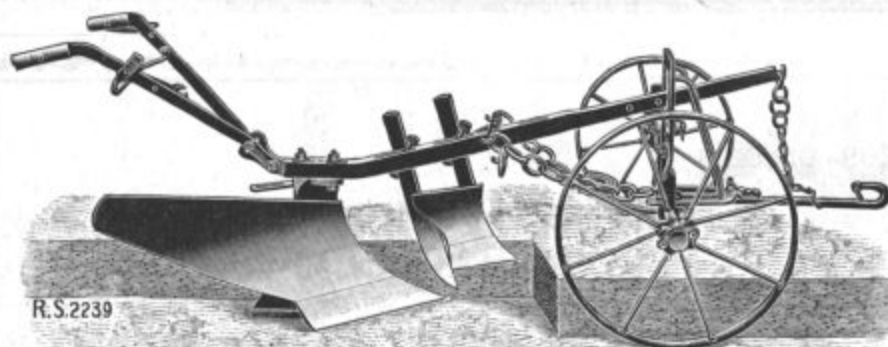
3—4 mesece starega, nemške zlahtne ali pa jorkširske pasme kupimo. Ponudbe z navedbo cene na upravo občine Trbovlje. 39

Šivalni stroji „ADLER“

za dom in obrt, vsakovrstna damska in moška kolesa najceneje pri „PETELINC“, Ljubljana, Sv. Petra nasip — blizu Prešernovega spomenika. 33

SACK-ovi plugi so najboljši!

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

obratovališča: Celje in Hrastnik

izdeluje in prodaja sledeče vrste fosfatnih gnojil:

kostni superfosfat KMF 18/19% — ružninski superfosfat 16% in 18% — fosfatno žlindro 6/10/18%

razen teh dobavlja tovarna:

kaliamsuperfosfat (mešanico KAS)

kostno in apnenčevo moko

nadalje ima stalno v zalogi:

kalijevo sol 40% za gnojenje

čilski soliter 16% za gnojenje

Vsa navedena gnojila se prodajajo po najnižjih dnevnih cenah.

Priporočamo zlasti fosfatno žlindro, ki je najcenejše fosforno-kislo gnojilo.

VPRAŠANJA IN NAROČILA NA TOVARNO KEMIČNIH IZDELKOV V HRASTNIKU D. D.

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Izhaja 15. v mesecu. — Cena listu 25 Din, za inozemstvo 35 Din letno. — Posamezna številka 2'50 Din. — Uredništvo in upravišтво je v Ljubljani, Novi trg štev. 3. — Za uredništvo odgovarja: Ing. Ferlinc Bogdan. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnik nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.